

Bruksela, dnia 24.9.2020 r.
COM(2020) 592 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

w sprawie unijnej strategii w zakresie płatności detalicznych

WYKAZ SKRÓTÓW

CPACE	Common Payment Application Contactless Extensions (wspólne specyfikacje techniczne dotyczące zbliżeniowych płatności realizowanych w oparciu o kartę)
EUNB	Europejski Urząd Nadzoru Bankowego
EBC	Europejski Bank Centralny
IBAN	Międzynarodowy numer rachunku bankowego
SEPA	Jednolity obszar płatności w euro
TIPS	TARGET Instant Payment Settlement (system płatności natychmiastowych TARGET)
SWIFT	Stowarzyszenie Międzynarodowej Teletransmisji Danych Finansowych

KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW

w sprawie unijnej strategii w zakresie płatności detalicznych

I. Kontekst i wyzwania

Płatności, niegdyś stanowiące zwyczajny element zaplecza technicznego, nabrały w ostatnim czasie strategicznego znaczenia. Stanowią one jeden z fundamentów europejskiej gospodarki. W komunikacie z grudnia 2018 r. Komisja wyraziła swoje poparcie dla „wprowadzenia w UE w pełni zintegrowanego systemu płatności natychmiastowych, aby ograniczyć ryzyko i podatność na zagrożenia w systemach płatności detalicznych oraz zwiększyć autonomię istniejących rozwiązań płatniczych”¹.

Jak podkreślono w strategii finansów cyfrowych, którą przyjęto wraz z niniejszym komunikatem, innowacje cyfrowe radykalnie zmieniają sposób świadczenia usług finansowych. Sektor płatności detalicznych stoi na czele tej tendencji, a tempo i skala zmian technologicznych w tym sektorze wymagają szczególnych i ukierunkowanych środków z zakresu polityki, które wykraczają poza horyzontalny zakres strategii finansów cyfrowych.

Na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat w przypadku większości innowacji w dziedzinie płatności koncentrowano się na poprawie interfejsów użytkownika (np. aplikacje mobilne) lub rozwiązań typu *front-end* bez wprowadzania fundamentalnych zmian w zakresie stosowanych instrumentów płatniczych (karty płatnicze, przelewy bankowe itp.).

Niedawno pojawiło się jednak kilka istotnych tendencji. Dokonywanie płatności stało się mniej widoczne i w coraz większym stopniu uległo dematerializacji i odbywa się z pominięciem pośrednictwa bankowego. Giganci technologiczni zaczęli prowadzić aktywne działania w sektorze płatności. Ponieważ odnoszą oni korzyści ze znacznych efektów sieciowych, mogą stanowić wyzwanie dla usługodawców posiadających ugruntowaną pozycję na rynku. Co więcej, wraz z pojawieniem się kryptoaktywów (w tym tzw. „stabilnych kryptowalut”) w niedługim czasie mogą oni zacząć oferować przełomowe rozwiązania płatnicze oparte na szyfrowaniu oraz technologii rozproszonego rejestru. Mimo tej fali innowacji większość nowych rozwiązań w zakresie płatności cyfrowych nadal w znacznym stopniu opiera się na wykorzystaniu tradycyjnych kart płatniczych lub przelewów bankowych, niezależnie od tego, czy oferują je banki zasiedziałe, firmy obsługujące karty płatnicze, spółki z branży technologii finansowych czy giganci technologiczni.

Innowacje i cyfryzacja będą w dalszym ciągu przyczyniać się do zmiany sposobu funkcjonowania płatności. Dostawcy usług płatniczych będą w coraz większym stopniu

¹ Komunikat Komisji pt. „W kierunku wzmocnienia międzynarodowej roli euro” z grudnia 2018 r.; <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?qid=1601025887205&uri=CELEX:52018DC0796>

odchodzić od starych kanałów płatności i tradycyjnych instrumentów płatniczych i opracują nowe sposoby inicjowania płatności wykorzystujące elementy garderoby (zegarki, okulary, paski itp.) lub części ciała, niekiedy nawet eliminując potrzebę posiadania przy sobie urządzenia płatniczego i wykorzystując zaawansowane techniki uwierzytelniania, jak np. techniki oparte na biometrii. W miarę rozwoju internetu rzeczy urządzenia takie jak lodówki, samochody i maszyny przemysłowe będą w coraz większym stopniu łączyć się z internetem i staną się elementami pośredniczącymi transakcji ekonomicznych.

Wraz z cyfryzacją i zmianą preferencji konsumentów można zaobserwować gwałtowny wzrost transakcji bezgotówkowych². Pandemia COVID-19 przyczyniła się do przyspieszenia przejścia na płatności cyfrowe i potwierdziła kluczowe znaczenie bezpiecznych, dostępnych i wygodnych (również zbliżeniowych) płatności za transakcje realizowane zdalnie i w sposób bezpośredni. Gotówka nadal jest jednak środkiem wykorzystywanym w większości płatności detalicznych w UE.

Sektory publiczny i prywatny odgrywają uzupełniające się wzajemnie role w kształtowaniu przyszłej sytuacji na rynku płatności. Coraz więcej banków centralnych na całym świecie analizuje możliwość emisji cyfrowych walut banku centralnego (CBDC), co sprawia, że pojawiają się realne perspektywy istotnych zmian na rynku płatności detalicznych.

Fragmentacja rynku UE

W ostatnich latach można było zaobserwować znaczne usprawnienia, które można przypisać głównie rozwojowi jednolitego obszaru płatności w euro (SEPA) oraz harmonizacji przepisów w zakresie płatności detalicznych. Unijny rynek płatności nadal jest jednak w dużej mierze rozdrobiony na poszczególne państwa, gdyż większość krajowych rozwiązań płatniczych opartych na kartach lub płatnościach natychmiastowych nie działa w wymiarze transgranicznym. Przynosi to korzyści kilku dużym podmiotom działającym w skali ogólnoeuropejskiej, które „przejęły” cały rynek wewnątrzeuropejskich płatności transgranicznych.

Z wyjątkiem wspomnianych dużych podmiotów działających w skali ogólnoeuropejskiej, do których należą globalne sieci kart płatniczych oraz giganci technologiczni, nie istnieje praktycznie żadne rozwiązanie w zakresie płatności cyfrowych, z którego można korzystać w całej Europie w celu dokonania płatności w sklepach i w handlu elektronicznym. W odpowiedzi na konsultacje publiczne dotyczące przedmiotowej strategii szereg spółek z branży technologii finansowych prowadzących działalność na rynku krajowym zgłosiło, że wspomniane rozdrobnienie uniemożliwia im rozszerzenie działalności na cały jednolity rynek.

Jednocześnie w ostatnim czasie odnotowano wiele obiecujących zmian. Na przykład w dniu 2 lipca 2020 r. grupa złożona z 16 europejskich banków uruchomiła projekt Europejskiej Inicjatywy Płatniczej³ w celu opracowania ogólnoeuropejskiego rozwiązania płatniczego do 2022 r. Komisja i Europejski Bank Centralny (EBC) od samego początku udzieliły tej

² Według EBC w 2018 r. liczba transakcji bezgotówkowych osiągnęła poziom 91 mld w strefie euro i 112 mld w UE, podczas gdy w 2017 r. ich liczba wyniosła ok. 103 mld.

³<https://group.bnpparibas/en/press-release/major-eurozone-banks-start-implementation-phase-unified-payment-scheme-solution-european-payment-initiative-epi>

inicjatywie swojego poparcia politycznego i z zadowoleniem przyjął jej uruchomienie⁴. Ostatnio pojawiły się inne obiecujące inicjatywy oparte na rynku, które mają na celu opracowanie wspólnych infrastruktur⁵, zwiększenie współpracy i interoperacyjności między krajowymi rozwiązaniami płatniczymi⁶ i opracowanie nowych wspólnych rozwiązań płatniczych.

Jednocześnie pod auspicjami Rady ds. Płatności Detalicznych w Euro⁷ (ERPB) oraz Europejskiej Rady ds. Płatności (EPC) realizowanych jest wiele inicjatyw zmierzających do przyjęcia wspólnych europejskich systemów i zasad, które ostatecznie powinny ułatwić opracowywanie nowych rozwiązań w zakresie płatności natychmiastowych w sklepach i handlu elektronicznym oraz interoperacyjność tych metod.

Dlaczego potrzebna jest strategia?

Wszystkie wymienione inicjatywy świadczą o dynamicznej sytuacji na europejskim rynku płatności. Istnieje jednak ryzyko wystąpienia niespójności oraz dalszej fragmentacji rynku. Ponadto unijna strategia w zakresie płatności detalicznych musi opierać się na jasnych ramach „zarządzania”. Instytucje Unii – w szczególności Komisja – mogą pełnić rolę katalizatora politycznego, polegając jednocześnie w pełni na sektorze prywatnym w kwestii opracowania odpowiednich rozwiązań płatniczych. Kluczowe znaczenie ma zatem opracowanie jasnej wizji, określenie oczekiwanego kierunku działań oraz objęcie przyszłych działań jednymi, spójnymi i nadrzędnymi ramami polityki. Taki właśnie jest cel niniejszego komunikatu.

II. Wizja europejskich płatności detalicznych

Wizja Komisji dotycząca unijnych płatności detalicznych jest następująca:

- *obywatele i przedsiębiorstwa w Europie korzystają z szerokiej gamy zróżnicowanych i wysokiej jakości rozwiązań płatniczych, wspieranych przy pomocy konkurencyjnego i innowacyjnego rynku płatności i opartych na infrastrukturach, które są bezpieczne, wydajne i łatwo dostępne;*
- *dostępne są konkurencyjne rozwiązania płatnicze opracowane w Europie i stosowane na skalę ogólnoeuropejską, które wspierają europejską suwerenność gospodarczo-finansową oraz*
- *UE wnosi znaczny wkład w usprawnianie płatności transgranicznych realizowanych z jurysdykcjami spoza UE, w tym przekazów pieniężnych, tym samym wspierając międzynarodową rolę euro oraz „otwartą strategiczną autonomię” UE.*

⁴ https://ec.europa.eu/info/news/200702-european-payments-initiative_en

oraz <https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2020/html/ecb.pr200702~214c52c76b.en.html>

⁵ Jak np. inicjatywa P27 w krajach nordyckich.

⁶ Np. Europejskie Stowarzyszenie Systemów Płatności Mobilnych (European Mobile Payment Systems Association, EMPSA).

⁷ Rada ds. Płatności Detalicznych w Euro (ERPB) jest organem wysokiego szczebla, któremu przewodniczy EBC i który skupia przedstawicieli strony podaźowej i strony popytowej europejskiego sektora płatności.

Komisja dąży do uzyskania wysoce konkurencyjnego rynku płatności przynoszącego korzyści wszystkim państwom członkowskim niezależnie od obowiązującej w nich waluty, na którym wszyscy uczestnicy rynku mogą ze sobą konkurować na sprawiedliwych i równych zasadach, aby oferować innowacyjne i najnowocześniejsze rozwiązania płatnicze, przy pełnym poszanowaniu międzynarodowych zobowiązań UE.

Ponieważ płatności są głównym elementem innowacji cyfrowej w dziedzinie finansów, wdrożenie przedmiotowej strategii przyczyni się do spełnienia szerszej wizji Komisji dotyczącej finansów cyfrowych oraz do osiągnięcia jej celów, do których należą: likwidacja fragmentacji rynku, propagowanie napędzanych przez rynek innowacji w dziedzinie finansów oraz stawianie czoła nowym wyzwaniom i zagrożeniom w zakresie finansów cyfrowych, przy jednoczesnym zapewnieniu neutralności technologicznej. Strategia ta przedstawiana jest zatem wraz ze strategią finansów cyfrowych oraz dwoma wnioskami ustawodawczymi w sprawie nowych unijnych ram na rzecz wzmocnienia cyfrowej odporności operacyjnej oraz w zakresie kryptoaktywów. Stanowi ona również uzupełnienie zaktualizowanej strategii w zakresie płatności detalicznych przedstawionej przez EBC/Eurosystem w listopadzie 2019 r.⁸

Przedmiotowa strategia skoncentrowana jest na ściśle ze sobą powiązanych **czterech kluczowych filarach**, którymi są:

- 1) coraz bardziej cyfrowe rozwiązania w zakresie płatności o zasięgu ogólnoeuropejskim, wykorzystujące w coraz większym stopniu płatności natychmiastowe;
- 2) innowacyjne i konkurencyjne rynki płatności detalicznych;
- 3) wydajne i interoperacyjne systemy płatności detalicznych oraz inne infrastruktury wspierające oraz
- 4) efektywne płatności międzynarodowe, w tym przekazy pieniężne.

III. Filary działań strategicznych

A. Filar 1: Coraz bardziej cyfrowe rozwiązania w zakresie płatności o zasięgu ogólnoeuropejskim, wykorzystujące w coraz większym stopniu płatności natychmiastowe

Komisja pragnie, aby obywatele i przedsiębiorstwa w Europie mieli dostęp do wysokiej jakości rozwiązań płatniczych i mogli na nich polegać, dokonując wszystkich swoich płatności. Rozwiązania te powinny być bezpieczne i racjonalne pod względem kosztów oraz powinny oferować podobne warunki dla transakcji transgranicznych i krajowych. Z uwagi na konkurencyjny i innowacyjny potencjał płatności natychmiastowych, który uznano w komunikacie z grudnia 2018 r.⁹, Komisja jest zdania, że tego typu rozwiązania powinny być w dużej mierze oparte na systemach płatności natychmiastowych.

1. Płatności natychmiastowe jako nowa standardowa metoda płatności

⁸ <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2019/html/ecb.sp191126~5230672c11.en.html>

⁹ Zob. przypis 1.

Płatności natychmiastowe zapewniają odbiorcy płatności natychmiastowy dostęp do środków. W połączeniu z rozwojem usług płatności mobilnych płatności natychmiastowe mogą stworzyć unijnym dostawcom usług płatniczych dodatkową okazję konkurencji z podmiotami z UE i całego świata. Jak stwierdzono w komunikacie Komisji z grudnia 2018 r.: „Ogólnounijne rozwiązanie w zakresie transgranicznych płatności natychmiastowych uzupełniłoby istniejące systemy kart płatniczych i zmniejszyłoby ryzyko zakłóceń zewnętrznych, poprawiając efektywność i autonomię UE”.

Płatności natychmiastowe można wykorzystywać do wielu celów innych niż tradycyjne polecenia przelewu, w szczególności podczas zakupów na miejscu i przez internet, w których obecnie dominują systemy kart płatniczych.

Celem Komisji jest zapewnienie pełnego wdrożenia płatności natychmiastowych w UE do końca 2021 r. Osiągnięcie tego celu będzie zależało od znacznych postępów na trzech poziomach: przepisów, rozwiązań dotyczących użytkowników końcowych oraz infrastruktury. We wszystkich tych trzech dziedzinach poczyniono już znaczne postępy, ale nadal pozostają pewne wyzwania, którym należy sprostać.

Jednolite przepisy

Niezbędne jest ustanowienie jednolitych przepisów w zakresie realizacji transakcji płatniczych określających np. wzajemne prawa i obowiązki dostawców usług płatniczych. W 2017 r. Europejska Rada ds. Płatności opracowała „schemat” płatności natychmiastowych w euro (schemat polecenia przelewu natychmiastowego SEPA (SCT Inst)) – podobnie jak w przeszłości opracowała polecenia zapłaty SEPA i polecenia przelewu SEPA. Schemat ten umożliwia przekazanie środków na rachunek odbiorcy płatności w mniej niż dziesięć sekund.

Niestety w sierpniu 2020 r. – niemal trzy lata po wprowadzeniu schematu polecenia przelewu natychmiastowego SEPA – dołączyło do niego jedynie 62,4 % wszystkich unijnych dostawców usług płatniczych oferujących polecenia przelewu SEPA¹⁰. W kontekście rachunków płatniczych Europejska Rada ds. Płatności szacuje, że w 12 państwach członkowskich UE (z których wszystkie należą do strefy euro) na ponad połowę rachunków płatniczych można dokonać płatności przy pomocy polecenia przelewu natychmiastowego SEPA.

Jako właściciel schematu polecenia przelewu natychmiastowego SEPA Europejska Rada ds. Płatności dokłada wielu starań, aby propagować uczestnictwo w schemacie. Na przykład w dniu 1 lipca 2020 r. podniesiono maksymalną kwotę dla pojedynczej transakcji polecenia przelewu natychmiastowego SEPA z 15 000 EUR do 100 000 EUR. Obecny dobrowolny charakter schematu spowodował jednak, że podmioty nie dołączają do niego wystarczająco szybko i nie jest ich wystarczająco dużo. Niektóre państwa członkowskie należące do strefy euro pozostają wyraźnie w tyle. Komisja uważa zatem, że prawdopodobnie niezbędne będzie podjęcie działań zmierzających do zwiększenia tempa przystępowania do schematu polecenia przelewu natychmiastowego SEPA (SCT Inst).

¹⁰ <https://www.europeanpaymentscouncil.eu/what-we-do/sepa-instant-credit-transfer> Dla strefy euro wskaźnik penetracji wynosi obecnie 65,9 %. Wskaźnik penetracji dla wszystkich uczestników schematu polecenia przelewu SEPA wynosi 56,1 %.

W rozporządzeniu w sprawie SEPA zawarto wymóg, aby uczestnicy schematu płatniczego stanowili „większość dostawców usług płatniczych z większości państw członkowskich oraz [stanowili] większość dostawców usług płatniczych w Unii, uwzględniając jedynie dostawców usług płatniczych, którzy realizują odpowiednio polecenia przelewu lub polecenia zapłaty”¹¹. We współpracy z bankiem centralnym Belgii (który jest właściwym organem krajowym ds. monitorowania schematu polecenia przelewu natychmiastowego SEPA na podstawie rozporządzenia w sprawie SEPA) Komisja bada skutki prawne oczekiwanego niespełnienia do dnia 21 listopada 2020 r. (tj. do końca okresu obowiązywania tymczasowego zwolnienia) wszystkich wymogów dotyczących uczestnictwa.

Kluczowe działanie

W listopadzie 2020 r. – tj. po zakończeniu określonego w rozporządzeniu w sprawie SEPA okresu obowiązywania tymczasowego zwolnienia ze spełnienia wymogów dotyczących uczestnictwa w schemacie polecenia przelewu natychmiastowego SEPA – Komisja zbada liczbę dostawców usług płatniczych i rachunków umożliwiających wykonanie i odebranie poleceń przelewu natychmiastowego SEPA. Komisja oceni, czy liczby te są satysfakcjonujące, i na tej podstawie podejmie decyzję, czy należy zaproponować przepisy, na mocy których na dostawców usług płatniczych nałożony zostanie wymóg uczestnictwa w schemacie polecenia przelewu natychmiastowego SEPA do końca 2021 r. W przypadku podjęcia decyzji o wprowadzeniu odpowiednich przepisów taki wniosek zawierałby kryteria określania, którzy dostawcy usług płatniczych powinni podlegać obowiązkowi uczestnictwa.

Rozwiązania dotyczące użytkowników końcowych

Komisja oczekuje, że na poziomie użytkownika końcowego rozwiązania płatnicze będą miały charakter interoperacyjny, będą dostępne i będą wносиły wartość dodaną oraz będą zaspokajać potrzeby szerokiego grona użytkowników, w tym różnej wielkości przedsiębiorstw, nie wykluczając żadnych kategorii użytkowników, jak np. osoby starsze lub niepełnosprawne.

Komisja całkowicie popiera ważne prace Rady ds. Płatności Detalicznych w Euro dotyczące interoperacyjności rozwiązań w zakresie płatności natychmiastowych na potrzeby płatności w sklepach i handlu elektronicznym¹², a także uczestniczy w tych pracach. Ponadto różne ukończone lub trwające prace prowadzone pod auspicjami Europejskiej Rady ds. Płatności mają potencjał, by wnieść wartość dodaną do schematu polecenia przelewu natychmiastowego SEPA, przyczynić się do poprawy użyteczności rozwiązań w zakresie

¹¹ Art. 4 ust. 4 rozporządzenia (UE) nr 260/2012.

¹² Rozwiązania dla użytkowników końcowych, w przypadku których płatności są inicjowane przy użyciu urządzeń mobilnych, oraz rozwiązania w zakresie płatności natychmiastowych w punkcie interakcji.

płatności natychmiastowych i ostatecznie wesprzeć wykorzystanie płatności natychmiastowych¹³.

Prace te powinny mieć charakter włączający, angażując wszystkie kategorie dostawców usług płatniczych, w tym dostawców świadczących usługę inicjowania płatności oraz usługę dostępu do informacji o rachunku, oraz inne właściwe podmioty, które mogą nie być dostawcami usług płatniczych, takie jak dostawcy interfejsów dla użytkowników końcowych oraz przedstawiciele użytkowników.

Komisja oczekuje, że uczestnicy rynku będą powszechnie uczestniczyć w schematach oraz stosować się do zaleceń opracowanych przez Radę ds. Płatności Detalicznych w Euro i Europejską Radę ds. Płatności. Dotychczas dostawcy usług płatniczych nie skorzystali z niektórych nowo opracowanych schematów, jak np. z „wyszukiwania wskaźnika zastępczego na potrzeby płatności SEPA” uruchomionego przez Europejską Radę ds. Płatności w 2019 r. i zaktualizowanego w czerwcu 2020 r. Umożliwia on klientom korzystanie ze swoich urządzeń mobilnych do celów przekazania środków ze swojego rachunku płatniczego na rachunek innej osoby fizycznej w UE bez potrzeby „ręcznej” wymiany informacji płatniczych (IBAN itp.)¹⁴.

W przypadku coraz większej liczby rozwiązań płatniczych dla użytkowników końcowych oferowane są płatności w punktach interakcji¹⁵, które wykorzystują np. kody QR¹⁶, technologię Bluetooth lub technologię komunikacji zbliżeniowej (NFC). Kody QR nie są jednak ujednolicone na poziomie UE, co ogranicza ich akceptowalność, w szczególności w transakcjach transgranicznych. Ponadto niektórzy dostawcy urządzeń mobilnych ograniczają dostęp dostawców usług płatniczych do technologii komunikacji zbliżeniowej w telefonach komórkowych. Utrudnia to dostawcom rozwiązań w zakresie płatności natychmiastowych oferowanie akceptantom i konsumentom wygodnych i przystępnych cenowo rozwiązań z wykorzystaniem kodów QR, które mogłyby stanowić rozwiązanie alternatywne dla kart płatniczych, lub oferowanie płatności mobilnych z wykorzystaniem komunikacji zbliżeniowej¹⁷.

Komisja uważa, że opracowanie jednej, otwartej i bezpiecznej normy europejskiej dla kodów QR pomogłoby wesprzeć rozpowszechnianie i interoperacyjność płatności natychmiastowych. Dlatego też Komisja z zadowoleniem przyjmuje trwające prace działającej pod auspicjami Rady ds. Płatności Detalicznych w Euro grupy roboczej dotyczące opracowania ram płatności natychmiastowych w punktach interakcji, prowadzone we współpracy z wielopodmiotową grupą ds. poleceń przelewu SEPA inicjowanych przez urządzenia mobilne działającej pod auspicjami Europejskiej Rady ds. Płatności, oraz prace

¹³ Obejmuje to na przykład opracowanie schematów „wyszukiwania wskaźnika zastępczego na potrzeby płatności SEPA” (ang. *SEPA Proxy Lookup*) oraz „wniosku o płatność” (ang. *Request-to-pay*) oraz funkcji takich jak „przedłożenie e-faktury” oraz „e-rachunki”.

¹⁴ <https://www.europeanpaymentscouncil.eu/what-we-do/other-schemes/sepa-proxy-lookup-scheme>

¹⁵ Punkty interakcji obejmują zarówno fizyczne punkty sprzedaży, jak i handel elektroniczny.

¹⁶ QR: Quick Response.

¹⁷ Więcej informacji na ten temat można znaleźć w sekcji 3 części dotyczącej filaru trzeciego.

nad ustanowieniem jednej normy dotyczącej kodów QR przedstawianych przez akceptantów i konsumentów¹⁸.

Kluczowe działanie

Komisja oceni, czy obowiązek uczestnictwa odpowiednich zainteresowanych stron powinien dotyczyć wszystkich dodatkowych funkcji poleceń przelewu natychmiastowego SEPA (SCT Inst), czy też tylko podzestawu takich funkcji, które mogą obejmować również wszelkie przyszłe normy dotyczące kodów QR.

Interoperacyjne infrastruktury

W Europie istnieje już infrastruktura transgraniczna służąca do rozliczania i rozrachunku płatności natychmiastowych, lecz te mechanizmy rozliczeniowo-rozrachunkowe nie są jeszcze w pełni interoperacyjne. Ponieważ stanowi to wyraźną przeszkodę do upowszechnienia korzystania z płatności natychmiastowych w UE, w dniu 24 lipca 2020 r. Europejski Bank Centralny ogłosił środki, które mają pomóc w rozwiązaniu tych problemów¹⁹. Oczekuje się, że mechanizmy rozliczeniowo-rozrachunkowe oraz dostawcy usług płatniczych zapewnią terminowe wprowadzenie tych środków przed końcem 2021 r., biorąc pod uwagę ich zobowiązanie prawne, zgodnie z którym zakres świadczenia przez nich usług płatności natychmiastowych musi być ogólnounijny.

2. Zwiększenie zaufania konsumentów do płatności natychmiastowych

Dostępność środków na rachunku odbiorcy płatności niemal w czasie rzeczywistym oraz nieodwracalność płatności mogą mieć negatywne skutki dla konsumentów np. w przypadkach błędnych transakcji, nadużyć finansowych²⁰ itp. Płatności natychmiastowe mogą również stanowić wyzwanie w kontekście prania pieniędzy, finansowania terroryzmu, cyberataków oraz ryzyka operacyjnego i ryzyka płynności dla instytucji finansowych. Jeżeli zagrożenia te nie zostaną odpowiednio zidentyfikowane i nie zostaną podjęte odpowiednie działania, aby im zaradzić, mogą one podważać zaufanie konsumentów i akceptantów korzystających z płatności natychmiastowych, a także potencjalnie hamować ich upowszechnienie jako nowej standardowej metody płatności. Komisja przypomina, że świadcząc usługi płatności natychmiastowych, dostawcy usług płatniczych muszą zagwarantować wdrożenie odpowiednich narzędzi, które w czasie rzeczywistym zapobiegają nadużyciom finansowym i praniu pieniędzy/finansowaniu terroryzmu, a przy tym są w pełni zgodne z obowiązującymi przepisami.

Aby być bardziej atrakcyjne dla konsumentów, usługi płatności natychmiastowych powinny oferować funkcje, które stawiają je na równi z innymi instrumentami płatniczymi (np. kartami) oferującymi obciążenie zwrotne, tj. zwrot kupującemu środków z karty kredytowej wykorzystywanej do dokonania zakupu w określonych przypadkach (np. pomyłek).

¹⁸ <https://www.europeanpaymentscouncil.eu/what-we-do/other-sepa-payments/sepa-goes-mobile/ad-hoc-multi-stakeholder-group-mobile-initiated>

¹⁹ Więcej informacji na ten temat można znaleźć w sekcji 1 części dotyczącej filaru trzeciego w niniejszym komunikacie.

²⁰ Są to oszustwa znane jako wyłudzenia przelewu, które w 2019 r. w samym Zjednoczonym Królestwie spowodowały straty w wysokości 456 mln GBP (504 mln EUR).

Komisja uważa, że jeżeli płatności natychmiastowe mają stać się nową standardową metodą płatności, należy zrównać ze sobą opłaty z tytułu poleceń przelewu płatności standardowych i natychmiastowych. W przeciwnym razie płatności natychmiastowe pozostaną produktem niszowym stosowanym równolegle do standardowych poleceń przelewu. Z drugiej strony jasne jest, że w sytuacji, gdy płatności natychmiastowe oferują dodatkowe funkcje i dodatki, takie jak obciążenie zwrotne, dostawcy mogą być narażeni na dodatkowe koszty.

Kluczowe działania

W kontekście przeglądu²¹ drugiej dyrektywy w sprawie usług płatniczych²² Komisja oceni zakres, w jakim istniejące unijne środki ochrony konsumentów (np. prawo do zwrotu) mogą zapewnić konsumentom dokonującym płatności natychmiastowych wysoki poziom ochrony równy temu, jaki oferują inne instrumenty płatnicze. Komisja oceni wpływ nakładanych na konsumentów opłat z tytułu płatności natychmiastowych oraz – w stosownych przypadkach – wprowadzi wymóg, zgodnie z którym opłaty te nie będą mogły być wyższe niż opłaty nakładane w przypadku standardowych poleceń przelewu.

Komisja – w stosownych przypadkach we współpracy z Europejskim Bankiem Centralnym lub Europejskim Urzędem Nadzoru Bankowego (EUNB) – zbada, czy należy wprowadzić również specjalne środki w celu zwiększenia efektywności zarządzania kryzysowego systemami płatności oraz zapewnienia solidnych środków ograniczających ryzyko utraty płynności przez instytucje finansowe wynikające z szybkiego i niemal natychmiastowego odpływu środków poprzez płatności natychmiastowe, w szczególności gdy mają miejsce poza standardowymi godzinami pracy. Wykraczałoby to poza oczekiwania w zakresie nadzoru ze strony banków centralnych, mechanizmy przewidziane w dyrektywie w sprawie naprawy oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków²³, rozporządzeniu w sprawie jednolitego mechanizmu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji lub w przepisach dotyczących systemów płatności.

Komisja zbada również, czy należy wprowadzać dodatkowe środki w celu odniesienia się do innych konkretnych zagrożeń, takich jak pranie pieniędzy, finansowanie terroryzmu oraz inne przestępstwa źródłowe.

3. Europejskie rozwiązania płatnicze działające w skali transgranicznej

Przeprowadzenie kluczowych działań mających na celu ułatwienie dokonywania płatności natychmiastowych, które zidentyfikowano w sekcjach 1 i 2 niniejszego rozdziału, może nie być wystarczające do zapewnienia skutecznego wdrożenia ogólnoeuropejskich rozwiązań płatniczych. Może zaistnieć potrzeba podjęcia przez europejskie podmioty dodatkowych działań, które pozwolą skutecznie funkcjonować w rzeczywistości zdominowanej przez zasiedziały konkurentów o ugruntowanej pozycji na rynku.

²¹ Więcej informacji na ten temat można znaleźć w sekcji 1 części dotyczącej filaru drugiego.

²² Dyrektywa (UE) 2015/2366.

²³ Dyrektywa 2014/59/UE.

Nowe podmioty, które pragną oferować ogólnoeuropejskie rozwiązania, mogą napotkać szereg istotnych wyzwań w zakresie:

- akceptacji przez akceptantów i konsumentów;
- uznania nowych marek przez konsumentów;
- wypracowania konkurencyjnego i innowacyjnego modelu biznesowego dostosowanego do różniących się w poszczególnych państwach zwyczajów i przyzwyczajzeń z zakresu dokonywania płatności;
- finansowania kosztownej infrastruktury oraz
- ograniczeń w dostępie do niektórych infrastruktur lub funkcji technicznych itp.

Ponadto należy zapewnić ścisłą zgodność modelu zarządzania i modelu finansowania z regułami konkurencji.

Komisja ma pełną świadomość tych wyzwań. Biorąc pod uwagę strategiczny charakter płatności, Komisja będzie w dalszym ciągu pełnić aktywną rolę polityczną we wspieraniu rozwoju konkurencyjnych ogólnoeuropejskich rozwiązań płatniczych, które w dużej mierze oparte są na płatnościach natychmiastowych, oraz w stawianiu czoła określonym powyżej wyzwaniom, przy zapewnieniu pełnego poszanowania unijnych reguł konkurencji.

Kluczowe działania

Do końca 2023 r. Komisja:

- zbada możliwość opracowania „etykiety”, której towarzyszyć będzie widoczne logo, na potrzeby oznaczania kwalifikujących się ogólnoeuropejskich rozwiązań płatniczych;
- zbada sposoby ułatwienia wdrożenia europejskich specyfikacji dotyczących zbliżeniowych płatności realizowanych w oparciu o kartę (CPACE)²⁴, np. poprzez programy finansowania takie jak InvestEU, pod warunkiem spełnienia określonych kryteriów kwalifikowalności;
- zapewni wsparcie dla modernizacji i uproszczenia urządzeń do przyjmowania płatności, z których korzystają akceptanci w UE, umożliwiając na przykład wydawanie e-rachunków przez kasy. Wsparcie to można osiągnąć poprzez wytyczne i zwiększanie świadomości sprzedawców detalicznych, w szczególności MŚP, w odniesieniu do sposobów modernizacji i cyfryzacji²⁵, w tym poprzez wykorzystanie ośrodków innowacji cyfrowych²⁶. Zbadane zostaną również możliwości w zakresie finansowania i szkoleń.

W razie potrzeby Komisja będzie również nadal udzielać wskazówek mających zapewnić, by rozwiązania w zakresie płatności natychmiastowych oraz ich odpowiednie modele biznesowe były zgodne z unijnymi regułami konkurencji.

²⁴ Prace nad CPACE rozpoczęły się z uwagi na fakt, że niektóre europejskie systemy kart płatniczych miały problemy z uzyskaniem dostępu do jądra systemu płatności zbliżeniowych opracowanego przez międzynarodowe systemy kart płatniczych – zob. sekcja 3 dotycząca filaru trzeciego.

²⁵ Np. zainspirowanych przez inicjatywę zawartą w przewodniku dla drobnych sprzedawców detalicznych: <https://op.europa.eu/pl/publication-detail/-/publication/d606c517-4445-11e8-a9f4-01aa75ed71a1/language-pl>

²⁶ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-innovation-hubs>

4. Wykorzystanie pełnego potencjału jednolitego obszaru płatności w euro (SEPA)

Jednolity obszar płatności w euro (SEPA) utworzono w celu zapewnienia, aby dokonywanie wszystkich transgranicznych płatności elektronicznych w euro było równie łatwe jak dokonywanie płatności krajowych, harmonizując sposób dokonywania bezgotówkowych płatności w euro w całej Europie.

Obecnie – sześć lat po dacie końcowej wprowadzenia poleceń przelewu SEPA oraz poleceń zapłaty SEPA w państwach członkowskich korzystających z euro oraz cztery lata po dacie końcowej ich wprowadzenia w państwach członkowskich niekorzystających z euro – wielu obywateli nadal spotyka się z niemożliwymi do przyjęcia przypadkami odmowy realizacji transakcji opartych na transgranicznych poleceniach zapłaty SEPA („dyskryminacja ze względu na IBAN”). Oznacza to, że nie mogą oni skorzystać z numeru IBAN wydanego w innym państwie, aby dokonać płatności. Odbiorcy płatności nadal często są niechętni do przyjmowania transgranicznych poleceń zapłaty SEPA lub nawet nie mają możliwości technicznych, aby je przyjąć. Uwagę Komisji często przyciągają sytuacje, w których administracje podatkowe i inne organy publiczne odmawiają przekazania płatności na zagraniczny rachunek bankowy lub przyjęcia płatności pochodzących z takiego rachunku. Takie przypadki dyskryminacji ze względu na IBAN stanowią naruszenie przepisów rozporządzenia w sprawie SEPA, co potwierdza utrwalone orzecznictwo²⁷.

Mimo że odpowiednie właściwe organy mają prawny obowiązek monitorowania przestrzegania rozporządzenia w sprawie SEPA przez dostawców usług płatniczych oraz podjęcia działań w przypadku naruszenia przepisów, organy te nie zawsze reagują na przypadki naruszeń przepisów dotyczących SEPA w sposób odpowiedni i systematyczny, co można stwierdzić na podstawie licznych skarg napływających do służb Komisji.

Kluczowe działanie

Komisja przypomina właściwym organom krajowym o spoczywających na nich obowiązkach w zakresie egzekwowania przepisów, wynikających z rozporządzenia w sprawie SEPA. Komisja oczekuje od nich podjęcia szybkich działań w celu zbadania wszelkich przypadków naruszenia przepisów rozporządzenia oraz działań zaradczych i natychmiastowego położenia kresu niezgodnym z prawem działaniom poprzez nałożenie stosownych kar. Komisja będzie ściśle monitorować przypadki nieprzestrzegania przepisów i wszczynać postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego zawsze, gdy będzie to konieczne.

5. Wykorzystanie potencjału identyfikacji elektronicznej (eID) do celów uwierzytelniania klienta

W związku z tym, że usługi finansowe coraz bardziej odchodzą od tradycyjnego biznesu opartego na bezpośrednim kontakcie w stronę środowiska cyfrowego, coraz ważniejsze stają się rozwiązania w zakresie tożsamości cyfrowej, które mogą być w niezawodny sposób wykorzystywane do zdalnego uwierzytelniania klienta. Przyjęcie drugiej dyrektywy

²⁷ Verein für Konsumenteninformation v Deutsche Bahn (C-28/18, EU:C:2019:673 (z dnia 5 września 2019 r.)).

w sprawie usług płatniczych – zawierającej rygorystyczne wymogi w zakresie dostępu do rachunków płatniczych oraz inicjowania płatności cyfrowych – przyczyniło się do pobudzenia innowacji w tym obszarze poprzez wprowadzenie silnego uwierzytelniania klienta. W niektórych państwach członkowskich UE opracowano systemy identyfikacji elektronicznej służące do uwierzytelniania klienta w oparciu o krajowe systemy identyfikacji elektronicznej oferujące najwyższe poziomy poświadczeń.

W UE dostępnych jest jednak szereg różnych rozwiązań w zakresie uwierzytelniania na szczeblu krajowym, które charakteryzują się ograniczoną interoperacyjnością transgraniczną. Może to utrudniać wprowadzanie dalszych innowacji i rozwój nowych usług płatniczych.

Wraz z przyjęciem rozporządzenie eIDAS²⁸ UE ustanowiła w 2014 r. pierwsze transgraniczne ramy dotyczące zaufanych tożsamości cyfrowych oraz usług zaufania. Rozporządzenie to ma ułatwić wszystkim obywatelom Unii dostęp do usług publicznych w całej UE za pośrednictwem numeru identyfikacji elektronicznej wydanego w ich kraju pochodzenia. Doświadczenie w zakresie stosowania eIDAS pokazuje jednak, że istnieje szereg niedociągnięć strukturalnych, które ograniczają możliwość skutecznego wsparcia kompleksowych ram tożsamości cyfrowej. W lutym 2020 r. w komunikacie pt. „Kształtowanie cyfrowej przyszłości Europy” Komisja zobowiązała się do przeprowadzenia przeglądu rozporządzenia eIDAS w celu zwiększenia jego skuteczności, rozszerzenia jego zakresu stosowania na sektor prywatny i promowania wiarygodnych tożsamości cyfrowych dla wszystkich Europejczyków. Celem przeglądu jest zapewnienie nieulegających dezaktualizacji ram regulacyjnych w celu wsparcia ogólnounijnego, prostego, wiarygodnego i bezpiecznego systemu zarządzania tożsamościami w przestrzeni cyfrowej, który obejmuje identyfikację, uwierzytelnianie oraz zapewnianie elementów danych, poświadczeń i atestów, które będą odgrywały kluczową rolę również w obszarze płatności.

Komisja pragnie wykorzystać potencjał oferowany przez szybki rozwój rozwiązań w zakresie tożsamości cyfrowej w sektorze finansowym. Jak określono w strategii finansów cyfrowych, Komisja do 2024 r. wdroży solidne ramy prawne umożliwiające korzystanie z interoperacyjnych rozwiązań w zakresie tożsamości cyfrowej, dzięki którym nowi klienci będą mogli uzyskać szybki i łatwy dostęp do usług finansowych. Ramy te ułatwią wykorzystanie tych rozwiązań w płatnościach, w celu poprawy interoperacyjności, wydajności, łatwości użytkowania (szczególnie w wymiarze transgranicznym) oraz bezpieczeństwa i ochrony, w szczególności w celu ograniczenia liczby przypadków nadużyć finansowych i innych przestępstw.

Kluczowe działanie

Aby ułatwić interoperacyjność na poziomie transgranicznym i krajowym, Komisja, w ścisłej współpracy z Europejskim Urzędem Nadzoru Bankowego, zbada sposoby propagowania korzystania z identyfikacji elektronicznej oraz rozwiązań opartych na usługach zaufania, jako podstawę wykorzystując dalszą rozbudowę eIDAS, aby wspierać spełnianie wymogów w zakresie silnego uwierzytelniania klienta wynikających

²⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylające dyrektywę 1999/93/WE.

z drugiej dyrektywy w sprawie usług płatniczych w odniesieniu do logowania się na konto użytkownika oraz inicjowania transakcji płatniczych.

6. Zwiększenie zakresu przyjmowania płatności cyfrowych

Pandemia COVID-19 uwidoczniła, jak duże znaczenie ma przyjmowanie płatności cyfrowych przez akceptantów. Zakres przyjmowania płatności cyfrowych w UE jest jednak bardzo zróżnicowany. Nadal istnieje wiele podmiotów (akceptantów, administracji publicznych, szpitali, podmiotów z sektora transportu publicznego), które nie przyjmują płatności cyfrowych.

Przyjęcie rozporządzenia w sprawie jednolitego portalu cyfrowego przyniesie znaczną poprawę w tym zakresie. Przepisy te zapewnią łatwiejszy dostęp przez internet do informacji, procedur administracyjnych oraz usług wsparcia potrzebnych obywatelom i przedsiębiorstwom, aby wykonywać czynności w innym państwie UE. Do końca 2023 r. obywatele i przedsiębiorstwa, w przypadku zmiany miejsca zamieszkania lub miejsca prowadzenia działalności wewnątrz UE, będą mogli dopełnić szeregu procedur we wszystkich państwach członkowskich UE bez potrzeby fizycznego składania dokumentów, np. w przypadku rejestracji samochodu lub ubiegania się o świadczenie emerytalne²⁹.

Komisja oczekuje w szczególności, że państwa członkowskie:

- zbadają powody niechęci do przyjmowania płatności cyfrowych oraz podejmą działania, aby temu zapobiec, oraz zachęcą akceptantów do przyjmowania płatności cyfrowych, w tym płatności zbliżeniowych;
- zwiększą poziom cyfryzacji płatności rządowych, wykraczając przy tym poza płatności objęte zakresem stosowania rozporządzenia (UE) 2018/1724, oraz
- wyposażą administracje publiczne, szpitale itp. w terminale służące do płatności cyfrowych.

Kluczowe działanie

W 2022 r. Komisja przeprowadzi badanie poziomu przyjmowania płatności cyfrowych w UE, w tym przez MŚP oraz administracje publiczne, oraz przeanalizuje możliwe przyczyny ewentualnego przyjmowania tych płatności na niewielką skalę. W stosownych przypadkach Komisja może zaproponować podjęcie działań ustawodawczych.

7. Utrzymanie dostępności pieniądza banku centralnego

Dostępność i przyjmowanie gotówki

Gotówka jest środkiem płatności oferującym natychmiastowe rozliczenie transakcji realizowanych w sposób bezpośredni, bez potrzeby korzystania z jakiegokolwiek infrastruktury technicznej. Nadal jest to jedyna forma pieniądza, jaką osoby fizyczne mogą posiadać bezpośrednio. Jako taka powinna ona pozostać powszechnie dostępna i przyjmowana.

²⁹ Rozporządzenie (UE) 2018/1724 w sprawie utworzenia jednolitego portalu cyfrowego w celu zapewnienia dostępu do informacji, procedur oraz usług wsparcia i rozwiązywania problemów.

W strefie euro banknoty i monety euro są jedynymi prawnymi środkami płatniczymi zgodnie z art. 128 TFUE oraz rozporządzeniem Rady (WE) nr 974/98 z dnia 3 maja 1998 r. w sprawie wprowadzenia euro. W zaleceniu Komisji z 2010 r. wyjaśniono, że w sytuacji gdy istnieje zobowiązanie pieniężne, status banknotów i monet euro jako prawnego środka płatniczego obejmuje:

- a) obowiązkową akceptację przez wierzyciela;
- b) akceptację pełnej wartości nominalnej oraz
- c) moc umarzania zobowiązań pieniężnych.

W zaleceniu stwierdzono również, że akceptacja banknotów i monet euro jako środków płatniczych powinna stanowić regułę w transakcjach w handlu detalicznym, a odmowę ich przyjęcia mogą uzasadniać jedynie powody związane z zasadą działania w dobrej wierze (np. gdy detalista nie dysponuje znakami pieniężnymi umożliwiającymi wydanie reszty).

Na przestrzeni lat można zaobserwować stały wzrost wykorzystania bezgotówkowych sposobów płatności w Europie³⁰. Gotówka pozostaje jednak dominującym sposobem płatności w strefie euro – nadal używa się jej w przypadku 78 % wszystkich transakcji³¹.

Za zbiorczymi statystykami dotyczącymi korzystania z gotówki kryje się szereg bardzo różnych sytuacji. W niektórych państwach należących do strefy euro (w Austrii, Irlandii, Niemczech i na Słowacji oraz w Słowenii) wyraźnie preferowaną metodą płatności jest gotówka. Na drugim biegunie znajdują się Estonia i Niderlandy, w których gotówki używa się w przypadku mniej niż połowy transakcji dokonywanych w punktach sprzedaży. Przykładem państwa spoza strefy euro, w którym odnotowano znaczny spadek wykorzystania gotówki, jest Szwecja³². We wszystkich państwach UE pandemia COVID-19 spowodowała spadek liczby transakcji gotówkowych w okresie obowiązywania ograniczeń w przemieszczaniu się, choć w niektórych gospodarkach można zaobserwować znaczny wzrost przypadków posiadania większej ilości gotówki w ramach środka ostrożności³³.

W praktyce w ostatnich latach można zaobserwować spadek dostępności gotówki³⁴. Liczba przypadków nieprzyjmowania gotówki wzrosła podczas kryzysu związanego z COVID-19 z powodu obaw społeczeństwa dotyczących transmisji wirusa w związku z korzystaniem

³⁰ W 2018 r. łączna liczba płatności bezgotówkowych w strefie euro, z uwzględnieniem wszystkich rodzajów usług płatniczych, wzrosła o 7,9 % w porównaniu z rokiem poprzednim.

³¹ <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpops/ecb.op201.en.pdf>

³² Riksbank (bank centralny Szwecji) twierdzi, że odsetek osób, które za swoje ostatnie zakupy zapłaciły przy użyciu gotówki, spadł z 39 % w 2010 r. do 13 % w 2018 r.

³³ „Central Banks and payments in the digital era” [Banki centralne a płatności w epoce cyfrowej], Bank Rozrachunków Międzynarodowych, czerwiec 2020 r.: <https://www.bis.org/publ/arpdf/ar2020e3.pdf>

³⁴ Według badania EBC pt. „Korzystanie z gotówki w gospodarstwach domowych w strefie euro” (dokument okolicznościowy EBC nr 201 z listopada 2017 r.) średnio 5–6 % uczestników badania ze strefy euro zgłosiło, że znalezienie bankomatu lub banku, gdy była taka potrzeba, było (bardzo) trudne.

z gotówki³⁵ oraz ze względu na rosnącą potrzebę dokonywania zdalnych transakcji w wyniku ograniczeń w przemieszczaniu się, które sprzyjały przejściu na płatności cyfrowe.

Równolegle ze wspieraniem płatności cyfrowych, tak aby zapewnić konsumentom większe możliwości wyboru, Komisja będzie nadal chronić status gotówki denominowanej w euro jako prawnego środka płatniczego. Komisja ma świadomość wyrażanych przez organizacje konsumenckie – i podzielanych przez nią – obaw, że istnieje znaczne ryzyko, iż wraz z cyfryzacją coraz większej liczby usług osoby nieposiadające dostępu do usług cyfrowych mogą stać się jeszcze bardziej wykluczone niż obecnie³⁶. W UE nadal ok. 30 mln osób dorosłych nie posiada rachunku bankowego³⁷.

Aby zachować dostęp do gotówki, jej akceptowalność oraz jej status prawnego środka płatniczego, Komisja:

- przypomina, że gdy istnieje zobowiązanie pieniężne, banknoty i monety euro – posiadające status prawnych środków płatniczych – muszą być akceptowane przez wierzyciela w pełnej wartości nominalnej oraz mają moc umarzania zobowiązań pieniężnych;
- oczekuje od państw członkowskich zagwarantowania akceptowalności i dostępności gotówki jako dobra publicznego, zgodnie z art. 128 TFUE i z rozporządzeniem Rady (WE) nr 974/98 z dnia 3 maja 1998 r. w sprawie wprowadzenia euro, uznając jednocześnie ewentualną zgodność z prawem wyraźnie uzasadnionych i proporcjonalnych ograniczeń dla stosowania nieproporcjonalnych ilości gotówki do celów indywidualnych płatności, które to ograniczenia mogą być konieczne m.in. w celu zapobieżenia ryzyku prania pieniędzy, finansowania terroryzmu i innych przestępstw źródłowych takich jak uchylanie się od opodatkowania³⁸. Jednym ze sposobów pozwalających państwom członkowskim na utrzymanie dostępu do gotówki może być zapewnienie minimalnej liczby bankomatów (lub równoważnego środka dostępu) na swoim terytorium.

Kluczowe działanie

W ramach grupy ekspertów ds. euro jako prawnego środka płatniczego (ELTEG) Komisja podsumuje – wspólnie z EBC, krajowymi bankami centralnymi oraz skarbnicami państwa – ostatnie zmiany, jeśli chodzi o akceptowalność i dostępność gotówki w strefie euro.

Jednocześnie Komisja będzie ściśle śledzić prace nad zapewnieniem dostępu do gotówki, które mają zostać przeprowadzone pod auspicjami Rady ds. Płatności Detalicznych w Euro. Uwzględniając te prace oraz wyniki obrad grupy ekspertów ds. euro jako

³⁵ Informacje na temat transmisji wirusa można znaleźć np. pod adresem:

<https://www.ecb.europa.eu/press/blog/date/2020/html/ecb.blog200428~328d7ca065.en.html>

³⁶ Europejska Organizacja Konsumentów, „Gotówka a płatności bezgotówkowe: konsumenci muszą mieć prawo korzystać z gotówki”, https://www.beuc.eu/publications/beuc-x-2019-052_cash_versus_cashless.pdf

³⁷ Bank Światowy, Global Findex [ogólnoswiatowy indeks finansowy] z 2017 r.

³⁸ Więcej informacji można znaleźć w sprawozdaniu Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ograniczeń dotyczących płatności gotówkowych, COM(2018) 483 final.

prawnego środka płatniczego, Komisja może pod koniec 2021 r. zdecydować o podjęciu stosownych działań mających na celu zapewnienie akceptowalności i dostępności gotówki denominowanej w euro.

Cyfrowe waluty banków centralnych oraz dalsze innowacje w zakresie płatności

Spadek wykorzystania gotówki, wzrost znaczenia rozwiązań płatniczych oferowanych przez sektor prywatny oraz perspektywy pojawienia się tokenów reprezentujących aktywa skłoniły banki centralne do rozważenia możliwości emisji cyfrowych walut banku centralnego (CBDC). W zależności od swojego charakteru CBDC na potrzeby płatności detalicznych mogą służyć jako cyfrowy substytut zarówno gotówki, jak i oferowanych przez sektor prywatny rozwiązań w zakresie płatności, jak również stanowić siłę napędową dla ciągłych innowacji w zakresie płatności, finansów i handlu, odnosząc się do konkretnych przypadków użycia w naszych coraz bardziej cyfrowych gospodarkach i społeczeństwach. CBDC na potrzeby płatności detalicznych mogą również zwiększyć międzynarodową rolę euro oraz „otwartą strategiczną autonomię” UE, jak również wspierać włączenie finansowe. Waluta taka może również przyczynić się do zapewnienia odpornych, szybkich i niedrogich usług płatniczych, jednocześnie umożliwiając płatności zautomatyzowane i warunkowe.

Jak podkreślono w strategii finansów cyfrowych, Komisja wspiera prace banków centralnych (w szczególności EBC), które analizują możliwość emisji CBDC na potrzeby płatności detalicznych, które to waluty cyfrowe byłyby dostępne dla ogółu społeczeństwa (gospodarstw domowych i przedsiębiorstw), przy jednoczesnym zabezpieczeniu statusu gotówki denominowanej w euro jako prawnego środka płatniczego. Prace te stanowią uzupełnienie proponowanych przez Komisję ram regulacyjnych dotyczących tokenów reprezentujących aktywa wykorzystywanych do celów płatniczych.

Potrzebne są dalsze prace w celu oceny potencjalnego wpływu CBDC na politykę pieniężną, stabilność finansową oraz konkurencję, oraz aby uniknąć niepotrzebnych przepływów funduszy z pominięciem pośrednictwa bankowego. W ścisłej współpracy z EBC Komisja będzie kontynuowała prace zmierzające do promowania współpracy między sektorem prywatnym i publicznym.

Kluczowe działania

Aby wesprzeć emisję CBDC na potrzeby płatności detalicznych w euro, Komisja będzie ściśle współpracować z EBC w kwestii celów i wariantów strategicznych oraz zapewnienia wysokiego poziomu komplementarności między rozwiązaniami płatniczymi opracowanymi przez sektor prywatny a niezbędnymi interwencjami ze strony organów publicznych.

B. Filar 2: Innowacyjne i konkurencyjne rynki płatności detalicznych

1. Wykorzystanie pełnego potencjału dyrektywy w sprawie usług płatniczych

Przyjęcie drugiej dyrektywy w sprawie usług płatniczych umożliwiło pojawienie się nowych modeli biznesowych opartych na wymianie danych dotyczących rachunków płatniczych („otwarta bankowość”), takich jak usługa inicjowania płatności oraz usługa dostępu do informacji o rachunku. Dyrektywa przyczyniła się również do podniesienia ogólnego

poziomu bezpieczeństwa transakcji płatniczych poprzez wdrożenie silnego uwierzytelniania klienta. Stała się ona ogólnosięciowym punktem odniesienia, jeśli chodzi o otwartą bankowość i bezpieczne transakcje.

Po przyjęciu drugiej dyrektywy w sprawie usług płatniczych ponad 400 podmiotów innych niż banki – dostawcy usług będący osobami trzecimi – ma teraz prawo do świadczenia usług inicjowania płatności albo usług dostępu do informacji o rachunku; ponadto coraz większa liczba samych banków posiada w swojej ofercie usługę dostępu do informacji o rachunku i usługę inicjowania płatności. Nadal jednak w dużym stopniu nie wykorzystano jeszcze znacznego potencjału otwartej bankowości. Dwa lata po wejściu w życie dyrektywy nie można jeszcze zobaczyć pełnych skutków jej stosowania. Silne uwierzytelnianie klienta – w szczególności w handlu elektronicznym – nie zostało jeszcze w pełni wdrożone, głównie z uwagi na opóźnioną lub niewystarczającą gotowość rynku. Korzystanie z usług regulowanych opartych na dostępie do rachunków płatniczych przez dostawców usług będących osobami trzecimi – jedno z podstawowych założeń drugiej dyrektywy w sprawie usług płatniczych – nadal stanowi wyzwanie dla organów regulacyjnych i zainteresowanych stron. Istnienie wielu różnych norm dotyczących interfejsów programowania aplikacji, które mają kluczowe znaczenie dla skutecznego i bezpiecznego dostępu do danych dotyczących rachunków płatniczych, oraz różne poziomy funkcji tych interfejsów stanowią wyzwania dla dostawców usług będących osobami trzecimi, w szczególności tych, którzy prowadzili już działalność jeszcze przed przyjęciem drugiej dyrektywy w sprawie usług płatniczych. Ci dostawcy usług będący osobami trzecimi musieli zintegrować i dostosować swoją działalność pod kątem różnych specyfikacji technicznych i ścieżek postępowania klientów w kontekście dostępu do rachunków płatniczych.

Biorąc pod uwagę skalę i stopień złożoności procesu przejścia wymaganego na podstawie drugiej dyrektywy w sprawie usług płatniczych, wyzwania, które pojawiły się na wczesnym etapie, były możliwe do przewidzenia. Komisja, Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (EUNB) oraz właściwe organy krajowe prowadzą intensywne prace, aby stawić czoła tym wyzwaniom i je wyeliminować. Istotnych wyjaśnień udzielono w ponad 100 odpowiedziach udzielonych na pytania przedłożone przez zewnętrzne zainteresowane strony, w wytycznych EUNB³⁹, opiniach Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego⁴⁰, w wyjaśnieniach przekazanych w odpowiedzi na wnioski członków grupy roboczej Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego ds. interfejsów programowania aplikacji⁴¹ oraz w ramach licznych

³⁹ Zob. na przykład wytyczne Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego dotyczące odstępstwa od stosowania regulacyjnych standardów technicznych dotyczących silnego uwierzytelniania klienta oraz wspólnych i bezpiecznych otwartych standardów komunikacji: <https://eba.europa.eu/eba-publishes-final-guidelines-on-the-exemption-from-the-fall-back-mechanism-under-the-rti-on-sca-and-csc>

⁴⁰ Na przykład w opinii Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego dotyczącej przeszkód dla świadczenia usług przez dostawców usług będących osobami trzecimi na podstawie dyrektywy w sprawie usług płatniczych: <https://eba.europa.eu/eba-publishes-opinion-obstacles-provision-third-party-provider-services-under-payment-services>

⁴¹ Zob. <https://eba.europa.eu/regulation-and-policy/payment-services-and-electronic-money/eba-working-group-on-apis-under-psd2>

spotkań, podczas których Komisja starała się rozjaśnić sytuację oraz ułatwić dialog między różnymi społecznościami⁴².

Komisja potwierdza swoje głębokie przekonanie o dużym potencjale otwartej bankowości i podejmuje zdecydowane działania, aby wdrożenie drugiej dyrektywy w sprawie usług płatniczych okazało się pełnym sukcesem. Komisja będzie nadal współpracować z EUNB w celu zapewnienia usunięcia sprzecznych z prawem przeszkód dla usług świadczonych przez dostawców usług będących osobami trzecimi oraz promowania konstruktywnego dialogu między wszystkimi zainteresowanymi stronami. W szczególności Komisja będzie wspierać finalizację prac nad „systemem dostępu do SEPA za pośrednictwem interfejsów programowania aplikacji”, które rozpoczęły się w 2019 r. pod auspicjami Rady ds. Płatności Detalicznych w Euro.

W przyszłości doświadczenie zdobyte w wyniku pełnego wdrożenia drugiej dyrektywy w sprawie usług płatniczych wniesie wkład w prace Komisji dotyczące szerszych ram w zakresie otwartych finansów, jak określono w strategii finansów cyfrowych.

Kluczowe działanie

Pod koniec 2021 r. Komisja rozpocznie kompleksowy przegląd stosowania i wpływu drugiej dyrektywy w sprawie usług płatniczych.

Na podstawie doświadczeń w zakresie stosowania drugiej dyrektywy w sprawie usług płatniczych oraz jak ogłoszono w strategii finansów cyfrowych Komisja planuje przedstawić wniosek ustawodawczy w sprawie nowych ram w zakresie otwartych finansów przed końcem pierwszej połowy 2022 r.

2. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa płatności detalicznych w Europie

Na podstawie drugiej dyrektywy w sprawie usług płatniczych wszyscy dostawcy usług płatniczych mają obowiązek stosowania silnego uwierzytelniania klienta za każdym razem, gdy użytkownik inicjuje płatność elektroniczną lub korzysta z dostępu do swojego interfejsu bankowości elektronicznej. Dostawcy usług płatniczych w całej UE opracowali rozwiązania w zakresie uwierzytelniania w oparciu o zastosowanie co najmniej dwóch elementów należących do kategorii: wiedza (coś, co wie wyłącznie użytkownik), posiadanie (coś, co posiada wyłącznie użytkownik) i cechy klienta (coś, czym jest użytkownik, np. biometryka).

W przyszłości silne uwierzytelnianie klienta musi stać się standardem podczas płatności online, np. w handlu elektronicznym lub podczas rezerwacji podróży przez internet. Opracowane przez dostawców usług płatniczych rozwiązania w zakresie uwierzytelniania zgodne z wymogami w zakresie silnego uwierzytelniania klienta muszą umożliwiać użytkownikom bezproblemowy i łatwy dostęp przez internet do ich rachunków płatniczych

⁴²https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/19072_6-joint-statement-psd2_en.pdf

oraz ułatwiać przeprowadzanie transakcji. Powinny one opierać się na najbezpieczniejszych czynnikach uwierzytelniających, odchodząc w miarę możliwości od elementów, które można przekazać (np. haseł statycznych), oraz od starszych technologii i kanałów komunikacji, które są podatne na ataki (np. krótkich wiadomości tekstowych).

W związku z tym, że ciągle pojawiają się nowe rodzaje nadużyć finansowych, samo silne uwierzytelnianie klienta może nie być wystarczające do zapewnienia, aby użytkownicy usług płatniczych nadal byli objęci pełną ochroną. Dostawcy usług płatniczych powinni zawsze być liderami w zakresie wykrywania nadużyć finansowych i zapobiegania im. Powszechnie uważa się, że druga dyrektywa w sprawie usług płatniczych umożliwiła UE i przedsiębiorstwom działającym w UE zajęcie czołowej pozycji na świecie pod względem ryzyka operacyjnego, bezpieczeństwa informatycznego oraz zgłaszania poważnych incydentów, w tym również dzięki wytycznym EUNB⁴³.

W przypadku płatności obciążonych większym ryzykiem nadużyć finansowych Komisja oceni, czy wymóg zbieżności między nazwiskiem lub nazwą beneficjenta a numerem IBAN może być skutecznym sposobem zapobiegania nadużyciom finansowym, np. w przypadku „inżynierii społecznej”, w ramach której osobami manipuluje się w celu wykonania przez nich określonych działań lub ujawnienia informacji poufnych.

Aby przeciwdziałać wyłudzeniu informacji, kluczowe znaczenie będzie miało wdrożenie przez unijnych dostawców usług płatniczych uznanych międzynarodowo środków kontroli, takich jak system uwierzytelniania wiadomości, raportowania i zgodności dla domen (ang. Domain-based Message Authentication, Reporting and Conformance, DMARC)⁴⁴.

Chociaż ochrona użytkowników przed oszustwami płatniczymi ma zasadnicze znaczenie dla utrzymania zaufania do systemów płatności i ogólnie do płatności cyfrowych, równie ważne jest, aby dostawcy usług płatniczych robili wszystko, co w ich mocy, aby chronić się przed cyberatakami, jak również przed wszelkimi innymi zagrożeniami spowodowanymi przez człowieka i ryzykami naturalnymi.

Równie ważne jest zapewnienie, aby podejścia do uwierzytelniania wybrane przez dostawców usług płatniczych, którzy polegają wyłącznie na zaawansowanych rozwiązaniach technologicznych, nie prowadziły do wykluczenia kategorii klientów, takich jak osoby starsze.

Kluczowe działania

W ścisłej współpracy z EUNB Komisja będzie uważnie monitorować wdrażanie wymogów w zakresie silnego uwierzytelniania klienta.

W ramach przeglądu drugiej dyrektywy w sprawie usług płatniczych Komisja podsumuje wpływ silnego uwierzytelniania klienta na poziom oszustw płatniczych w UE oraz zbada, czy należy rozważyć wprowadzenie dodatkowych środków w celu

⁴³ <https://eba.europa.eu/regulation-and-policy/payment-services-and-electronic-money/guidelines-on-major-incidents-reporting-under-psd2>

⁴⁴ Zob. <https://dmarc.org/> DMARC ma ułatwiać osobom wysyłającym i odbierającym wiadomości e-mail określenie, czy dana wiadomość pochodzi od bezpiecznego nadawcy, oraz podjęcie decyzji, co robić w sytuacji, gdy tak nie jest.

przeciwdziałania nowym rodzajom nadużyć finansowych, w szczególności w odniesieniu do płatności natychmiastowych.

Wraz ze strategią finansów cyfrowych Komisja przedstawia również wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie cyfrowej odporności operacyjnej sektorów finansowych w całej Unii w celu poprawy zarządzania ryzykiem związanym z technologiami informacyjno-komunikacyjnymi w różnych instytucjach finansowych, w tym u dostawców usług płatniczych. Inicjatywa ta jest spójna z dyrektywą w sprawie europejskiej infrastruktury krytycznej⁴⁵.

Komisja będzie ściśle współpracować z EUNB w celu wykorzystania doświadczeń zdobytych podczas wdrażania wytycznych EUNB w sprawie zarządzania ryzykiem związanym z technologiami i bezpieczeństwem ICT, które mają zastosowanie od czerwca 2020 r.

3. Wzmacnianie ochrony konsumentów

Dorobek prawny UE w zakresie płatności detalicznych ma na celu zapewnienie użytkownikom usług płatniczych w UE przejrzystości i bezpieczeństwa przy dokonywaniu płatności cyfrowych. Rynek płatniczy nadal jednak szybko się rozwija i w przyszłości konieczne może być wprowadzenie dalszych zabezpieczeń, aby chronić konsumentów.

W uzupełnieniu inicjatyw zapowiedzianych w niniejszym komunikacie, które zwiększą ochronę konsumentów w zakresie płatności, Komisja uważa, że zwiększone wykorzystanie płatności cyfrowych wymaga dalszej refleksji nad przejrzystością płatności, jak również nad cechami coraz bardziej popularnych rodzajów płatności, takich jak płatności zbliżeniowe.

Płatności zbliżeniowe

W momencie wybuchu kryzysu związanego z COVID-19 sektor bankowy i sektor płatności w większości państw UE podniosły, zgodnie z zaleceniem EUNB⁴⁶, maksymalną wartość płatności zbliżeniowych do limitu 50 EUR zgodnie z regulacyjnymi standardami technicznymi wydanymi na podstawie drugiej dyrektywy w sprawie usług płatniczych⁴⁷. Wskutek tego działania doszło do znacznego wzrostu liczby płatności zbliżeniowych.

W związku z częstszym korzystaniem z płatności zbliżeniowych, w szczególności ze względów powiązanych ze zdrowiem, istnieje duże prawdopodobieństwo, że w przyszłości konsumenci utrzymają ten zwyczaj. Byłaby to pozytywna zmiana. Komisja – przynajmniej na tym etapie – nie uważa jednak, że należy podnieść ustawowe maksymalne kwoty (dla pojedynczej transakcji i w ujęciu skumulowanym) płatności zbliżeniowych, w których nie wykorzystuje się silnego uwierzytelniania klienta. W przypadku niestosowania silnego uwierzytelniania klienta istnieje ryzyko, że wzrostowi liczby płatności zbliżeniowych może

⁴⁵ Dyrektywa ta jest obecnie poddawana przeglądowi w celu zwiększenia poziomu ochrony i odporności infrastruktur krytycznych na zagrożenia niezwiązane z cyberatakami.

⁴⁶ <https://eba.europa.eu/eba-provides-clarity-banks-consumers-application-prudential-framework-light-covid-19-measures>

⁴⁷ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2018/389 z dnia 27 listopada 2017 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących silnego uwierzytelniania klienta i wspólnych i bezpiecznych otwartych standardów komunikacji.

towarzyszyć równoległy wzrost liczby nadużyć finansowych. Przed podjęciem jakiegokolwiek decyzji należałoby zatem dokładnie ocenić wpływ każdego zwiększenia limitów.

Kluczowe działanie

Dokonując przeglądu drugiej dyrektywy w sprawie usług płatniczych, Komisja, w ścisłej współpracy z EUNB, ponownie przeanalizuje istniejące ograniczenia prawne dotyczące płatności zbliżeniowych w celu znalezienia równowagi między wygodą a ryzykiem nadużyć finansowych.

W międzyczasie Komisja – wraz z zainteresowanymi stronami i państwami członkowskimi – zbada warunki techniczne, które mogłyby umożliwić konsumentom ustalenie ich własnego, indywidualnego limitu płatności zbliżeniowych (z zastrzeżeniem maksymalnej kwoty 50 EUR). Jedyne wybory, którego na chwilę obecną mogą dokonać konsumenci, to decyzja o aktywacji lub dezaktywacji płatności zbliżeniowych. Z uwagi na brak silnego uwierzytelniania klienta w przypadku płatności zbliżeniowych ochrona konsumentów w każdym przypadku obejmuje pełną kwotę.

Zwiększanie przejrzystości zestawień transakcji

W miarę jak łańcuch płatności obejmujący podmioty zaangażowane w pojedynczą transakcję staje się coraz dłuższy i bardziej złożony, użytkownicy usług płatniczych mogą mieć coraz większe trudności z ustaleniem, komu, gdzie i kiedy dokonali płatności. Może to prowadzić do nieporozumień, np. gdy nazwa i lokalizacja beneficjenta płatności w zestawieniu transakcji nie jest nazwą handlową przedsiębiorstwa. To z kolei może utrudnić konsumentom wykrycie nieuczciwych transakcji.

Rada ds. Płatności Detalicznych w Euro zajmuje się obecnie tą kwestią w celu zidentyfikowania rozwiązań, które pozwalają użytkownikom na łatwiejsze monitorowanie ich transakcji.

Komisja popiera trwające prace Rady ds. Płatności Detalicznych w Euro nad zwiększeniem przejrzystości dla użytkowników płatności detalicznych i uwzględni, w kontekście przeglądu drugiej dyrektywy w sprawie usług płatniczych, wszelkie zalecenia Rady ds. Płatności Detalicznych w Euro w tej dziedzinie.

4. Nieulegający dezaktualizacji nadzór nad ekosystemem płatności i kontrola tego ekosystemu

Jak podkreślono w strategii finansów cyfrowych, ekosystem finansowy staje się coraz bardziej złożony i charakteryzuje się coraz bardziej rozdrobnionym łańcuchem wartości. Łańcuch płatności obejmuje wiele podmiotów (niektóre z nich są regulowane, inne nie) i charakteryzuje się coraz większą złożonością i wzajemnymi zależnościami. Regulacje muszą gwarantować równe warunki działania, promować uczciwą konkurencję i niskie bariery wejścia oraz pobudzać innowacje, ale muszą one również strzec praw użytkowników i chronić cały ekosystem przed ryzykiem finansowym i operacyjnym. Aby osiągnąć te cele, zakres regulacji musi być dobrze wyważony.

Podczas gdy proces wdrażania drugiej dyrektywy w sprawie usług płatniczych jest jeszcze na mało zaawansowanym etapie, dyrektywa w sprawie pieniądza elektronicznego (druga dyrektywa w sprawie pieniądza elektronicznego)⁴⁸ obowiązuje od ponad dziesięciu lat, a zatem zdobyto już wystarczające doświadczenie, aby wyciągnąć wnioski z jej wdrażania. Po przyjęciu drugiej dyrektywy w sprawie usług płatniczych obydwa systemy stały się ze sobą zbieżne, choć pozostały rozdzielone. Wydaje się, że różnice między usługami świadczonymi przez instytucje płatnicze i instytucje pieniądza elektronicznego nie uzasadniają już stosowania odrębnego systemu udzielania zezwoleń i nadzoru, a zatem usługi te mogłyby zostać ujęte w jednych ramach. Ponieważ odpowiednie zakresy drugiej dyrektywy w sprawie usług płatniczych i drugiej dyrektywy w sprawie pieniądza elektronicznego wykluczają niektóre usługi i instrumenty, ważne jest również zapewnienie, aby wszelkie zwolnienia przyznane przedsiębiorstwom obciążonym niewielkim ryzykiem pozostały uzasadnione.

Potrzeba zapewnienia równych warunków działania dostawcom usług płatniczych

W świecie w coraz większym stopniu zdominowanym przez platformy cyfrowe giganci technologiczni wykorzystują swoją obszerną bazę klientów, aby oferować użytkownikom końcowym rozwiązania typu *front-end*. Ich wejście na rynki usług finansowych może wzmocnić efekty sieciowe oraz ich siłę rynkową. Jak podkreślono w strategii finansów cyfrowych, pojawiło się kilka inicjatyw z udziałem dostawców usług w zakresie kryptoaktywów wykorzystujących technologie rozproszonego rejestru. Podmioty te mogą świadczyć usługi płatnicze konkurujące z usługami oferowanymi przez podmioty regulowane (np. dostawców usług płatniczych, systemy płatności i schematy płatności). Muszą być one zatem regulowane na tej samej podstawie, aby zagwarantować w pełni równe warunki działania („jednakowa działalność, jednakowe ryzyko, jednakowe reguły”). Z drugiej strony mogą one się przyczynić do poszerzenia zakresu dostępnych usług płatniczych oraz do zwiększenia innowacyjności rynku. Gdyby jednak nie były one odpowiednio regulowane, nadzorowane ani kontrolowane, mogłyby stanowić zagrożenie dla suwerenności walutowej i stabilności finansowej.

Na przestrzeni lat w sektorze płatności zaobserwowano problemy w zakresie konkurencji związane z dostępem do danych oraz z wymianą informacji między konkurentami, a także podwyższone ryzyko zamknięcia dostępu i nadużycia pozycji dominującej. Tego rodzaju ryzyko może jeszcze bardziej wzrosnąć w wyniku cyfryzacji. Przykładowo nowo powstające platformy cyfrowych usług finansowych mogą szybko zdobyć pozycję dominującą lub znaczną siłę rynkową. Giganci technologiczni mogą wykorzystywać posiadane dane klientów i korzyści płynące z efektów sieciowych, aby wejść na rynek płatności, czerpiąc siłę rynkową z mediów społecznościowych lub usług wyszukiwania. W ramach wdrażania polityki konkurencji na rynkach cyfrowych Komisja ściśle monitoruje zmiany wywoływane przez technologie cyfrowe w przypadku usług finansowych, a w razie potrzeby egzekwuje unijne

⁴⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/110/WE z dnia 16 września 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje pieniądza elektronicznego oraz nadzoru ostrożnościowego nad ich działalnością, zmieniająca dyrektywy 2005/60/WE i 2006/48/WE oraz uchylająca dyrektywę 2000/46/WE (Dz.U. L 267 z 10.10.2009, s. 7).

prawo konkurencji, aby wspierać konkurencję i zapobiegać powstawaniu barier wejścia na te rynki.

Nadzór nad ekosystemem płatności i kontrola tego ekosystemu

Nadzór nad odpowiednimi podmiotami należącymi do łańcucha płatności i kontrola tych podmiotów stają się coraz bardziej złożonymi zagadnieniami, biorąc pod uwagę pojawienie się wielu nowych modeli biznesowych i struktur grupowych. Potencjalne konsekwencje w zakresie nadzoru stały się zauważalne w niedawnej sprawie dotyczącej przedsiębiorstwa z branży technologicznej świadczącego usługi związane z płatnościami.

Konglomeraty płatnicze mogą obejmować zarówno podmioty regulowane, jak i nieregulowane. Problemy napotymane przez podmioty nieregulowane świadczące usługi techniczne w celu wsparcia niektórych jednostek powiązanych z grupą mogą wywoływać skutki uboczne. Niedawne doświadczenia pokazały, że upadłość nieregulowanego podmiotu może mieć wymierne skutki dla innych, regulowanych jednostek zależnych (np. zamrożenie usług świadczonych przez instytucje przez właściwy organ krajowy).

Zakres stosowania drugiej dyrektywy w sprawie usług płatniczych nie obejmuje obecnie usług świadczonych przez „dostawców usług technicznych”, którzy wspierają świadczenie usług płatniczych, nie wchodząc jednak na żadnym etapie w posiadanie środków pieniężnych⁴⁹. Ponieważ usługi płatnicze w coraz większym stopniu opierają się na świadczeniu usług pomocniczych przez nieregulowane podmioty lub na umowach outsourcingu zawieranych z nieregulowanymi podmiotami, Komisja uważa, że w kontekście przeglądu drugiej dyrektywy w sprawie usług płatniczych konieczna jest ocena, czy niektórych z tych usług i usługodawców nie należałoby włączyć do sfery regulowanej i objąć nadzorem⁵⁰.

Podmioty stanowiące ogniwa łańcucha płatności mogą podlegać nadzorowi lub kontroli różnych organów. EBC oraz krajowe banki centralne odgrywają kluczową rolę w nadzorze nad systemami płatności, schematami płatności, instrumentami płatniczymi oraz związanymi z nimi dostawcami usług. Stanowi to uzupełnienie roli odgrywanej przez krajowe i europejskie organy nadzoru w zakresie nadzoru nad dostawcami usług płatniczych. Istotne jest, by ramy nadzoru i kontroli były spójne pod względem struktury, z uwzględnieniem zależności między dostawcami usług płatniczych, systemami płatności oraz schematami płatności.

Kluczowe działania

Aby odpowiednio przeciwdziałać potencjalnym zagrożeniom związanym z nieregulowanymi usługami, zapewnić większą spójność poszczególnych aktów prawnych dotyczących płatności detalicznych oraz wspierać solidny nadzór i solidną kontrolę, Komisja:

- w ramach procesu przeglądu drugiej dyrektywy w sprawie usług płatniczych oceni wszelkie nowe zagrożenia związane z nieregulowanymi usługami, w szczególności**

⁴⁹ Art. 3 lit. j).

⁵⁰ Ocena ta powinna uwzględnić między innymi wytyczne EUNB w sprawie outsourcingu (EBA/GL/2019/02), które mają zastosowanie do wszystkich regulowanych dostawców usług płatniczych.

usługami technicznymi pomocniczymi w stosunku do świadczenia regulowanych usług płatniczych lub usług związanych z pieniądzem elektronicznym, a także oceni, czy i w jaki sposób zagrożenia te można najlepiej wyeliminować, w tym poprzez objęcie podmiotów świadczących usługi pomocnicze lub usługi zlecone w ramach outsourcingu bezpośredniemu nadzorowi. Można tego dokonać poprzez objęcie – w uzasadnionych przypadkach – niektórych rodzajów działalności zakresem stosowania drugiej dyrektywy w sprawie usług płatniczych. Komisja oceni także adekwatność zwolnień wymienionych w drugiej dyrektywie w sprawie usług płatniczych oraz potrzebę wprowadzenia zmian w wymogach ostrożnościowych, operacyjnych i wymogach w zakresie ochrony konsumentów;

- w ramach przeglądu drugiej dyrektywy w sprawie usług płatniczych ujednolici ramy drugiej dyrektywy w sprawie usług płatniczych oraz drugiej dyrektywy w sprawie pieniądza elektronicznego poprzez włączenie do zakresu stosowania drugiej dyrektywy w sprawie usług płatniczych emisji pieniądza elektronicznego (jako usługi płatniczej);
- we wniosku dotyczącym rozporządzenia w sprawie rynków kryptoaktywów obejmie zakresem dodatkowych przepisów uzupełniających drugą dyrektywę w sprawie pieniądza elektronicznego emitentów tokenów pieniądza elektronicznego.
- w stosownych przypadkach zapewni właściwe powiązania między nadzorem nad usługami płatniczymi a kontrolą systemów płatności, schematów płatności oraz instrumentów płatniczych.

C. Filar 3: Wydajne i interoperacyjne systemy płatności detalicznych oraz inne infrastruktury wspierające

1. Interoperacyjne systemy płatności oraz infrastruktury

Nie wszyscy dostawcy usług płatniczych, którzy przystąpili do schematu polecenia przelewu natychmiastowego SEPA i mają zdolność odbiorczą na poziomie krajowym, mają również zdolność odbiorczą na poziomie transgranicznym. Stanowi to naruszenie zarówno zasad regulujących schemat polecenia przelewu natychmiastowego SEPA, jak i art. 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie SEPA. Jest to częściowo spowodowane brakiem interoperacyjności między mechanizmami rozliczeniowo-rozrachunkowymi. Dostawcy usług płatniczych muszą przystąpić do kilku (krajowych lub europejskich) mechanizmów rozliczeniowo-rozrachunkowych oraz zarezerwować i monitorować wiele pul środków finansowych. Nie jest to ani idealne, ani skuteczne rozwiązanie, ponieważ nawet w przypadku przystąpienia do wielu mechanizmów nie mogą oni osiągnąć pełnej, ogólnoeuropejskiej zdolności odbiorczej w zakresie polecenia przelewu natychmiastowego SEPA. Jest to również kosztowne ze względu na podział płynności między mechanizmy rozliczeniowo-rozrachunkowe.

Operatorzy systemów płatności detalicznych powinni zatem zapewnić skuteczną interoperacyjność między systemami. W 2019 r. EBC ogłosił, że w związku z brakiem satysfakcjonujących rozwiązań problemów związanych z interoperacyjnością

zaproponowanych przez sektor prywatny znalezienie odpowiednich rozwiązań będzie leżało w gestii Eurosystemu⁵¹. W dniu 24 lipca 2020 r. ogłosił on swoją decyzję o wdrożeniu środków mających zapewnić ogólnoeuropejski zasięg płatności natychmiastowych w euro do końca 2021 r.⁵² W związku z tym wszyscy dostawcy usług płatniczych, którzy przystąpili do schematu polecenia przelewu natychmiastowego SEPA i mają zdolność odbiorczą w systemie TARGET2⁵³, powinni również uzyskać zdolność odbiorczą na rachunku w systemie płatności natychmiastowych TARGET Instant Payment Settlement (TIPS)⁵⁴, gdzie rozliczanie płynności następuje w pieniądzu banku centralnego, albo jako uczestnicy, albo jako strony mające zdolność odbiorczą (tj. za pośrednictwem rachunku innego dostawcy usług płatniczych będącego uczestnikiem).

Komisja w pełni popiera te proponowane środki, które są konieczne do zapewnienia zdolności odbiorczej w zakresie płatności natychmiastowych w całej strefie euro, wspierają dostawców usług płatniczych w przestrzeganiu rozporządzenia w sprawie SEPA, przyczyniają się do usunięcia pułapek płynności oraz zapewniają korzyści wszystkim mechanizmom rozliczeniowo-rozrachunkowym konkurującym ze sobą w świadczeniu usług płatności natychmiastowych, w przypadku których ustanowienie powiązań nie będzie już uzależnione od zawarcia porozumień dwustronnych.

Komisja uważa, że zwiększenie zakresu tych infrastruktur transgranicznych, tak aby były one dostępne nie tylko dla euro, ale także dla innych walut UE, jest istotne dla zapewnienia ogólnoeuropejskiego zasięgu płatności natychmiastowych. Komisja oczekuje zatem, że pierwsza umowa o współpracy, która umożliwi rozliczanie płatności natychmiastowych w TIPS w walucie innej niż euro (w koronach szwedzkich), zawarta dnia 3 kwietnia 2020 r., utoruje drogę rozwiązaniom ułatwiającym płatności natychmiastowe w różnych walutach.

2. Otwarty i dostępny ekosystem płatności

Dostęp do systemów płatności ma kluczowe znaczenie dla skutecznej konkurencji i innowacji na rynku systemów płatności. Biorąc pod uwagę, że instytucje płatnicze i instytucje pieniądza elektronicznego konkurują z bankami w świadczeniu usług płatniczych i przyczyniają się do innowacji na rynku płatności, istotne jest zagwarantowanie wszystkim podmiotom sprawiedliwego, otwartego i przejrzystego dostępu do systemów płatności.

Podczas gdy w drugiej dyrektywie w sprawie usług płatniczych wymaga się obiektywnego i niedyskryminującego dostępu do systemów płatności dla dostawców usług płatniczych posiadających zezwolenie, w dyrektywie o ostateczności rozrachunku⁵⁵ uzależnia się dostęp od spełnienia kryteriów ustawowych. Uniemożliwia to instytucjom pieniądza elektronicznego

⁵¹ Przemówienie B. Cœurégo z dnia 29 listopada 2019 r.

<https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2019/html/ecb.sp191126~5230672c11.en.html>

⁵² <https://www.ecb.europa.eu/paym/intro/news/html/ecb.mipnews200724.en.html>

⁵³ TARGET2 to system rozrachunku brutto w czasie rzeczywistym (RTGS), którego właścicielem i operatorem jest Eurosystem.

⁵⁴ TARGET Instant Payment Settlement (TIPS) to usługa infrastruktury rynkowej uruchomiona przez Eurosystem w listopadzie 2018 r. Umożliwia on dostawcom usług płatniczych oferowanie transferów środków pieniężnych do klientów w czasie rzeczywistym, 24 godziny na dobę i każdego dnia.

⁵⁵ Dyrektywa 98/26/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 maja 1998 r. w sprawie zamknięcia rozliczeń w systemach płatności i rozrachunku papierów wartościowych.

i instytucjom płatniczym uzyskanie bezpośredniego dostępu do systemów płatności wskazanych zgodnie z dyrektywą o ostateczności rozrachunku.

W drugiej dyrektywie w sprawie usług płatniczych wymaga się od państw członkowskich zapewnienia, by bezpośredni uczestnicy (tj. głównie banki) systemu płatności wyznaczonego zgodnie z dyrektywą o ostateczności rozrachunku umożliwiali pośredni dostęp dostawców usług płatniczych spoza sektora bankowego w sposób obiektywny, proporcjonalny i niedyskryminujący. Pośredni dostęp za pośrednictwem banków może jednak nie być najlepszym wariantem dla wielu dostawców usług płatniczych spoza sektora bankowego, ponieważ uzależnia ich od tych banków.

Komisja jest świadoma, że niektóre krajowe banki centralne zezwoliły instytucjom płatniczym i instytucjom pieniądza elektronicznego na bezpośrednie lub pośrednie uczestnictwo, z zastrzeżeniem określonych kryteriów. Doprowadziło to do problemów z punktu widzenia równych warunków działania i dalszej fragmentacji rynku płatności. Biorąc pod uwagę, że dostęp pośredni jest jedynym wariantem w przypadku systemów takich jak TIPS, może również powodować niezamierzone skutki i wyzwania operacyjne, również w odniesieniu do zgodności z wymogami w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. To z kolei może prowadzić do zakłócenia równych warunków działania między bankami a dostawcami usług płatniczych spoza sektora bankowego.

Kluczowe działanie

W ramach przeglądu dyrektywy o ostateczności rozrachunku (który ma się rozpocząć w czwartym kwartale 2020 r.) Komisja rozważy rozszerzenie zakresu dyrektywy o ostateczności rozrachunku w taki sposób, by obejmowała ona instytucje pieniądza elektronicznego i instytucje płatnicze, z zastrzeżeniem odpowiedniego nadzoru i konieczności ograniczania ryzyka.

3. Dostęp do niezbędnej infrastruktury technicznej

Komisja uważa, że europejscy dostawcy usług płatniczych powinni być w stanie opracowywać i oferować wszystkim europejskim użytkownikom, bez nieuzasadnionych ograniczeń, innowacyjne rozwiązania płatnicze z wykorzystaniem całej odpowiedniej infrastruktury technicznej, na sprawiedliwych, rozsądnych i niedyskryminujących warunkach dostępu.

Komisja jest świadoma, że istnieją różne sytuacje, w których niektórzy operatorzy mogą ograniczyć lub zablokować dostęp do niezbędnej infrastruktury technicznej. Może ona obejmować szereg elementów oprogramowania i sprzętu niezbędnych do opracowywania i oferowania innowacyjnych rozwiązań płatniczych, np. warstwy niepubliczne wbudowane w systemy operacyjne urządzenia mobilnego (w tym anteny komunikacji zbliżeniowej), biometryczne czytniki tożsamości takie jak skanery linii papilarnych lub skanery rozpoznające twarz, sklepy z aplikacjami, jądra systemu operacyjnego w punkcie sprzedaży⁵⁶, karty SIM itp.⁵⁷

⁵⁶ Jądro systemu operacyjnego jest to zbiór funkcji zapewniających logikę przetwarzania i dane, które są wymagane do realizacji transakcji tradycyjnej lub zbliżeniowej w aplikacji płatniczej terminalu w punkcie sprzedaży.

Najczęściej zgłaszany problem dotyczy niektórych producentów urządzeń mobilnych ograniczających dostęp osób trzecich do technologii komunikacji zbliżeniowej wbudowanej w inteligentne urządzenia mobilne. Komisja wszczęła niedawno postępowanie z zakresu konkurencji, aby zbadać warunki dostępu osób trzecich do technologii komunikacji zbliżeniowej jednego z producentów urządzeń mobilnych⁵⁸.

Niektóre europejskie systemy kart płatniczych zgłosiły, że mają problemy z uzyskaniem dostępu do jądra systemu płatności zbliżeniowych w terminalach płatniczych w punktach sprzedaży, które w przypadku płatności transgranicznych w Europie jest wykorzystywane przez międzynarodowe systemy kart płatniczych. Europejska organizacja na rzecz współpracy w dziedzinie płatności kartą (European Card Payment Cooperation)⁵⁹ opracowuje własne jądro systemu operacyjnego (specyfikacje CPACE), jednak jego wdrożenie w całym łańcuchu płatności zajmie według sektora kilka lat.

Ograniczenia te mogłyby w znacznym stopniu osłabić europejski ekosystem płatności, utrudniając konkurencję, wprowadzanie innowacji oraz powstawanie ogólnoeuropejskich rozwiązań płatniczych. Jednocześnie jednostronna interwencja na szczeblu państwa członkowskiego mogłaby doprowadzić do fragmentacji rynku i zakłócenia równych warunków działania.

Kluczowe działania

Równoległe z obecnym i przyszłym egzekwowaniem zasad konkurencji Komisja zbada, czy właściwe jest zaproponowanie przepisów mających na celu zapewnienie prawa dostępu na sprawiedliwych, rozsądnych i niedyskryminujących warunkach do infrastruktury technicznej uznanej za niezbędną do wspierania świadczenia usług płatniczych. W ramach tego działania Komisja weźmie pod uwagę:

- trwający przegląd polityki konkurencji w celu zapewnienia jej dostosowania do potrzeb epoki cyfrowej⁶⁰;**
- trwające prace Komisji nad aktem prawnym o usługach cyfrowych⁶¹ w odniesieniu do zasad *ex ante* dla dużych platform internetowych pełniących rolę „strażników dostępu”.**

Takie przepisy uwzględniłyby w należyty sposób potencjalne zagrożenia dla bezpieczeństwa i inne rodzaje ryzyka, jakie może stwarzać taki dostęp. W szczególności ustanowiono by w nich kryteria pozwalające zidentyfikować niezbędną infrastrukturę techniczną oraz ustalić, komu i na jakich warunkach należy przyznać prawa dostępu.

⁵⁷ Zgodnie z odpowiedziami respondentów uczestniczących w konsultacjach publicznych poprzedzających opracowanie niniejszej strategii.

⁵⁸ Sprawa AT.40452.

⁵⁹ <http://www.europeancardpaymentcooperation.eu/>

⁶⁰ Komisja poddaje obecnie przeglądowi zasady mające zastosowanie do porozumień horyzontalnych i wertykalnych, a także obwieszczenie w sprawie definicji rynku. Ponadto w czerwcu 2020 r. Komisja rozpoczęła konsultacje publiczne, aby ocenić, czy konieczne może być wprowadzenie nowego narzędzia w obszarze konkurencji w celu rozwiązywania problemów strukturalnych związanych z konkurencją, których obecne reguły konkurencji nie są w stanie rozwiązać w najbardziej efektywny sposób. Więcej informacji na temat tych procesów przeglądu można znaleźć na stronie internetowej Dyrekcji Generalnej ds. Konkurencji:

<https://ec.europa.eu/competition/consultations/open.html>

⁶¹ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-services-act-package>

D. Filar 4: Efektywne płatności międzynarodowe, w tym przekazy pieniężne

W Europie w ciągu ostatniej dekady regulacje i starania branżowe zmierzające do osiągnięcia SEPA przyczyniły się do znacznego spadku kosztów przekazywania pieniędzy. Płatności na rzecz odbiorców poza granicami zewnętrznymi UE są jednak realizowane w wolniejszym tempie oraz bardziej kosztowne, nieprzejrzyste i złożone.

Od 2000 r. wartość przekazów pieniężnych zwiększyła się w skali globalnej niemal sześciokrotnie – w 2019 r. osiągnęła szacunkowy poziom 714 mld USD⁶². Ten szybki wzrost był w dużej mierze spowodowany przepływami do krajów o niskim i średnim dochodzie, na które przypada trzy czwarte łącznej wartości. Łącznie UE, Stany Zjednoczone i Arabia Saudyjska są zdecydowanie największym źródłem przekazów pieniężnych do krajów o niskim i średnim dochodzie – przypada na nie około dwie trzecie łącznej wartości.

W przypadku krajów o niskim i średnim dochodzie napływy przekazów pieniężnych mają duże znaczenie makroekonomiczne – w przypadku wielu z nich stanowią znacznie ponad 10 % ich PKB. Stanowią one także kluczowe źródło utrzymania dla wielu członków rodzin, często pełniąc rolę nieformalnej siatki bezpieczeństwa socjalnego – umożliwiają 800 mln członków rodzin (dla których przekazy pieniężne stanowią średnio około 75 % ich dochodu) zakup żywności oraz pokrycie kosztów opieki zdrowotnej, edukacji i zaspokojenie innych podstawowych potrzeb. Jak wynika z informacji zawartych w bazie danych Banku Światowego dotyczącej kosztów światowych przekazów pieniężnych, średni w skali światowej koszt przekazów pieniężnych nadal wynosi blisko 7 % ich wartości, podczas gdy społeczność międzynarodowa zobowiązała się do zmniejszenia tych kosztów do mniej niż 3 % do roku 2030. W związku z pandemią COVID-19 przewiduje się, że w 2020 r. wartość przekazów pieniężnych spadnie o około 20 %, ponieważ migranci borykają się z problemem utraty pracy i poczuciem niepewności.

Komisja wyznaczyła sobie za cel, aby płatności transgraniczne z udziałem państw niebędących członkami UE, w tym przekazy pieniężne, stały się szybsze, bardziej przystępne cenowo, łatwiej dostępne oraz bardziej przejrzyste i wygodne. Zachęci to również do szerszego wykorzystywania waluty euro oraz przyczyni się do wzmocnienia jej pozycji jako waluty światowej.

Główne problemy w obszarze międzynarodowych płatności transgranicznych opisano ostatnio w sprawozdaniu Rady Stabilności Finansowej w sprawie płatności transgranicznych sporządzonym w ramach etapu 1⁶³. Łącznie problemy te powodują powstawanie barier dla podmiotów pośredniczących w realizacji płatności, które dążą do świadczenia usług transgranicznych, i mogą powodować wzrost cen dla użytkowników końcowych, hamować inwestycje w modernizację procesów płatności transgranicznych, a także wpływać na przekazy pieniężne.

Komisja uważa, że konieczne jest połączenie działań na poziomie globalnym i na poziomie poszczególnych jurysdykcji. Zgodnie z ustaleniami Komitetu ds. Systemów Płatności

⁶² „Covid-19 Crisis through a migration lens”, Migration and Development Brief 32, Knomad, Bank Światowy, kwiecień 2020 r.

⁶³ *Ibidem*.

i Rozrachunku⁶⁴ działania te można podzielić na działania specyficzne dla UE oraz działania mające na celu ułatwienie dokonywania przekazów pieniężnych.

Kluczowe działania

- Komisja oczekuje, że w miarę możliwości właściwi operatorzy systemów płatności, w szczególności w przypadkach, w których jurysdykcja odbiorcy również przyjęła systemy płatności natychmiastowych, ułatwią powiązania między systemami europejskimi, takimi jak TIPS lub RT1⁶⁵, a systemami płatności natychmiastowych państw trzecich – o ile państwa te zapewniają odpowiedni poziom ochrony konsumentów, zapobieganie nadużyciom finansowym oraz praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, a także środki łagodzące ryzyko związane ze współzależnościami. Bezpośredni dostęp dostawców usług płatniczych spoza sektora bankowego do systemów płatności może zwiększyć potencjalne korzyści płynące z takich powiązań. Można by również rozważyć ustanowienie powiązań dla innych rodzajów systemów płatności, w tym detalicznych i hurtowych, w stosownych przypadkach i z zastrzeżeniem podobnych zabezpieczeń.
- Komisja wzywa do wdrożenia, najpóźniej do końca 2022 r., norm międzynarodowych, takich jak ISO 20022, które ułatwiają zawieranie pełniejszych danych w komunikatach dotyczących płatności.
- Aby jeszcze bardziej zwiększyć przejrzystość transakcji transgranicznych, Komisja zachęca dostawców usług płatniczych do korzystania z Globalnej Inicjatywy Płatniczej (Global Payment Initiative, GPI) w ramach SWIFT, która ułatwia śledzenie płatności transgranicznych dla uczestniczących instytucji w czasie rzeczywistym. Szerokie korzystanie z mechanizmu śledzącego umożliwiłoby dostawcom usług płatniczych będących inicjatorami transakcji na lepsze oszacowanie maksymalnego czasu realizacji płatności transgranicznej oraz na przekazanie tej informacji płatnikowi. Komisja oceni, w ramach przeglądu drugiej dyrektywy w sprawie usług płatniczych, czy konieczna jest dalsze zwiększenie przejrzystości transgranicznych transakcji międzynarodowych.
- Ponieważ płatności natychmiastowe stają się normą również na szczeblu międzynarodowym, Komisja oceni, w kontekście przeglądu drugiej dyrektywy w sprawie usług płatniczych, zasadność wymogu, aby maksymalny czas realizacji w przypadku transakcji „dwustronnych” miał zastosowanie również do transakcji „jednostronnych”⁶⁶.
- Komisja z zainteresowaniem śledzi bieżące prace prowadzone w ramach Europejskiej Rady ds. Płatności nad możliwą dalszą harmonizacją zasad prowadzenia działalności i standardów przekazywania informacji w odniesieniu

⁶⁴ <https://www.bis.org/cpmi/publ/d193.pdf>

⁶⁵ RT1 to ogólnoeuropejski system płatności natychmiastowych, którego właścicielem i operatorem jest EBA Clearing.

⁶⁶ Tzw. „transakcje jednostronne” to transakcje, w przypadku których dostawca usług płatniczych odbiorcy płatności albo płatnika znajduje się poza terytorium Unii.

do transakcji jednostronnych. Komisja oceni, czy konieczne jest, aby te zasady i standardy stały się obligatoryjne.

Rozwiązywanie konkretnych problemów związanych z przekazami pieniężnymi

Wszystkie wyżej wymienione działania strategiczne mogą ułatwić przepływy transgraniczne, co może być korzystne również w kontekście przekazów pieniężnych. Ponadto:

- Komisja zachęca państwa członkowskie do podejmowania inicjatyw na rzecz wspierania sektora przekazów pieniężnych, pod warunkiem podjęcia przez dostawców usług w zakresie przekazów pieniężnych zobowiązań do stopniowego zmniejszania kosztów tych usług w miarę upływu czasu.
- Komisja – w ramach unijnej polityki rozwojowej – będzie wspierać inicjatywy podobne do SEPA w regionalnych ugrupowaniach krajów o niskim i średnim dochodzie, a w odpowiednich przypadkach możliwość przystąpienia do SEPA przez państwa trzecie (np. na Bałkanach Zachodnich i we wschodnim sąsiedztwie).
- Komisja będzie wspierać dostęp do rachunków płatniczych w krajach o niskim i średnim dochodzie, co ułatwi również cyfryzację przekazów pieniężnych.

Wszystkie te działania mogłyby wspierać międzynarodową rolę euro poprzez zwiększenie zdolności obywateli i przedsiębiorstw do stosowania euro jako waluty w odniesieniu do transferów między osobami, inwestycji, finansowania i przepływów handlowych.

IV. Podsumowanie

W niniejszej strategii określono kluczowe priorytety i cele w zakresie płatności detalicznych w Europie na najbliższe cztery lata w oparciu o obszerny wkład wszystkich zainteresowanych stron i z pełnym uwzględnieniem wyników konsultacji publicznych.

Aby osiągnąć te cele, Komisja angażuje się w szereg istotnych działań. Komisja zachęca wszystkie zainteresowane strony na szczeblu krajowym i unijnym do aktywnego zaangażowania się we wdrażanie niniejszej strategii.